

redskaberne, der gjorde dem til mere end almindeligt værktøj, samler dr. Holger Rasmussen sig om arbejdsprocesserne, som den moderne etnologi foretrækker det, og man kan trygt følge de mange arbejdsled, tøjet skulle igennem, inden det rent blev gemt i husmoderens skab; særlig er man taknemmelig for, at strygingen og alt hertil hørende får en lige så udførlig omtale som alt det andet, hjemmets kvinder måtte ofre på sagen.

Folkekunsten forbigås ikke, og mellem de mange billeder findes også nogle karakteristiske prøver på de udskårne og malede manglebrætter. Blandt dem er også et fotografi af et manglebræt fra 1792 fra Byrum på Læsø. Det er første gang gengivet i Dania III, 1895, og siden i Axel Steensbergs bog om danske bonde-møbler, så det skulle have været unødvendigt at gentage billedet her, da manglebrættet ikke i sin dekoration udmærker sig mere end så mange andre.

Der savnes en monografi over de danske manglebrætter, som Holger Rasmussen skylder forskningen.

Helge Søgaard

Tobias Faber: *Dansk arkitektur*. (Arkitektens forlag, 1977). 334 s.

Fabers danske arkitekturhistorie fra 1963 udsendes hermed i 2. udvidede udgave. Udvidelsen ligger i ajourføringen op til i dag i det sidste kapitel »Perioden 1963–1976«. På trods af de noget elitære udvalgs-kriterier og i sammenhæng hermed den stærke æstetiske interesse fremfor en mere socialhistorisk tilgangsvinkel, der især får negative konsekvenser for gennemgangen af udviklingen efter 1. verdenskrig, er »Dansk arkitektur« en grundbog inden for emnet på lige fod med Lund og Millechs »Danmarks bygningskunst«. Er den sidste i sin form lagt mere videnskabelig an – og dette i helt traditionel historisme med udpræget tendens til fortabelse i detaljer på bekostning

af syntetiserende fremstilling, er det Fabers styrke ud fra sin position at kunne sammenfatte det store stof og præcisere udviklingslinier gennem et mere snævert eksempelvalg.

Tilrettelæggelsen af den nye udgave, der er foretaget af forfatteren og Poul Erik Skrivers, er på en gang flot og funktionel-pædagogisk; billedsiden har fået samme prioritet som teksten. Som helhed fremstår bogen gennemillustreret med tegninger og meget kvalificerede fotografier.

Lars Dybdahl

Thorkild Roepstorff: *Frederik IV's generalbygmestre*. (Foreningen til gamle Bygningers Bevaring, 1975). 48 s., 18 ill.

Skriftet, der er et optryk af et foredrag holdt i Foreningen til gamle Bygningers Bevaring, knytter sig til intentionerne i Roepstorffs bog fra 1970 om »Operahuset i København« ved at argumentere for, at den arkitektoniske ansvarlighed bag Operahuset må føres tilbage på Johan Conrad Ernst, og dermed i videre forstand bidrage til forklaringen på de stilistiske konfrontationer, der finder sted i 1700-tallets første årti. Skriftet resumerer hovedsynspunkterne i Operahusbogen, men føjer også nye argumenter til, der sandsynliggør bogens ophavsmæssige og stilistiske indplacering af Ernst, i forhold til dels behandlede bygningsværker, dels de andre generalbygmestre, van Haven, Tessin og Krieger.

Lars Dybdahl

Robert Egevang: *Professorgårdene i latinerkvarteret*. (Foreningen til gamle Bygningers Bevaring, 1975). 78 s., 18 ill.

Mens de første professorresidenser, der indrettes i 1530'erne efter reformationen, tidligere er blevet beskrevet, giver Ege-

vang en detaljeret behandling af primært de elleve nye professorgårde, der opførtes i de første årtier efter Københavns brand i 1728. Forfatteren tager udgangspunkt i, hvorledes J. C. Krieger trænges ud af projektet og det offentlige byggeri i det hele taget ved Frederik IVs død i 1730, for ved udformningen af professorgårdene at blive fortrængt af matematikprofessoren og arkitekten J. F. Ramus. Herefter gennemgås gårdenes planlægning, opførelsens forskellige etaper, beregningerne over bygningstegninger og byggepriser samt professorgårdenes »senere skæbne«. Endelig afrundes skriftet med et kapitel om Holbergs gård i Kannikestræde.

Lars Dybdahl

N. J. Israelsen: *Johan Gottfried Hödrich – bygmester i Viborg*. (Foreningen til gamle Bygningers Bevaring, 1975). 76 s., 33 ill.

På grundlag af bygningshistoriske undersøgelser og Hödrichs omfattende privatarkiv skildrer forfatteren den fra Sachsen indvandrede muremesters liv og arbejde i Jylland, som især er knyttet til Viborg i de første årtier efter den store bybrand i 1726. Hödrichs øvrige virksomhed med istandsættelser af herregårde og landsbykirker samt apoteksbyggeri i Horsens behandles ligeledes i denne første samlede undersøgelse af Hödrichs produktion.

Lars Dybdahl

Erik Reinert (red.): *Alle danske museer*. (Finn Suenson Forlag, 1976). 296 s.

Denne billedhåndbog over danske museer er den første af sin art herhjemme ved at dække samtlige kunst-, kulturhistoriske og naturvidenskabelige museer, såvel offentlige som private. Oversigten er geografisk sammensat og indledes af Palle Lauring, der skriver et historisk rids »om museer«. Bogens praktiske an-

vendelighed ligger vel primært i planlægningsfasen for ekskursioner, ferierejser o.lign. Som forordet også gør opmærksom på, kan oversigten ikke erstatte de enkelte museers mere udførlige undervisningsmateriale. Hertil er informationerne for summariske.

Lars Dybdahl

Georg Simon: *Gotisk Skrift*. Læsning af slægts- og lokalhistoriske kilder. (Slægts- og lokalhistorikerens håndbøger nr. 2. Dansk historisk Håndbogsforlag, 1977). 128 s.

Da Dansk historisk Fællesforening i 1940 og 1943 udsendte Hjelholts Skriftprøver og Kromans Skriftens Historie i Danmark, afhjalp disse bøger et stort savn. Det blev ved deres hjælp muligt for nybegyndere i lokal- og slægtshistorie – i det omfang, de havde energi til at sætte noget ind på det – hjemme at forberede sig til besøg på Rigsarkivets og landsarkivernes læsesale. I 1940 kom også Anna Elise Møldrup: *Gotisk Skrift*, der særlig henvendte sig til slægtshistorikere, men som synes knap så meget benyttet som de to ovennævnte, hvilket egentlig var uretfærdigt, for det var en god og instruktiv lille bog. Siden er Hjelholt og Kroman optrykt flere gange, ligesom yderligere i al fald to eksempelsamlinger er kommet til, nemlig H. K. Kristensen: *Lille Vejledning* (1956, 3. oplag 1971) og H. V. Gregersen: *Gotiske Skriftprøver fra sønderjyske Arkivalier* (1961). Af disse vil den sidste bevare sin selvstændige værdi.

Som mangeårig arrangør af og lærer ved slægts- og lokalhistoriske kurser i aftenskolen har lektor Georg Simon savnet en anvendelig håndbog til sine læseøvelser, især efter at det blev klart, at DHF's to bøger ikke mere ville blive genoptrykt. Han har med nærværende bog selv løst problemet og løst det godt – måske bortset fra, at hans eksempler ikke